

Posudek oponentky diplomové práce

JUDr. Karolina Žáková, Ph.D.

Název práce: Ochrana druhů sov žijících na území České republiky v mezinárodním, unijním a národním právu Evropy

Autor práce: Petr Jašek

Diplomová práce je zpracována v celkovém rozsahu 112 stran vlastního textu, plus cca 15 nečíslovaných stran, které vlastnímu textu buď předcházejí (úvodní prohlášení, obsah), nebo po něm následují (seznamy použitých zkratk a zdrojů, abstrakty, klíčová slova). Celkový počet znaků včetně mezer činí dle čestného prohlášení autora 307 298. Kromě úvodu a závěru je výklad členěn do čtyř částí, z nichž první je věnována věcným důvodům ochrany sov žijících na území České republiky a další tři postupně právní ochraně sov v mezinárodním právu, unijním právu a právních řádech vybraných evropských zemí.

Datum odevzdání práce: 8. května 2023

Aktuálnost (novost) tématu: Zvolené téma je na první pohled zajímavé a originální, lze si však dle mého názoru klást otázku, do jaké míry je nosné a právně relevantní vzhledem k tomu, že sovy nečelí zvláštním hrozbám zásadně odlišným od hrozeb pro jiné druhy ptáků a na mezinárodní, unijní ani vybrané vnitrostátní úrovni prakticky neexistují právní nástroje zaměřené specificky na jejich ochranu. Minimálně ve smyslu zpracování formou diplomové práce se však jedná o téma nové a optikou širšího kontextu ochrany ptáků i o téma aktuální.

Náročnost tématu: Téma samotné hodnotím jako středně náročné. Ochrana ptáků je tradiční součástí ochrany přírody, existuje k ní tedy velké množství primárních i sekundárních zdrojů, včetně odborné právní literatury. Jistou komplikací při zpracování tématu v autorem zvolené šíři představuje množství relevantních pramenů práva, jež bylo třeba uceleně a logicky pojmut na relativně omezeném prostoru diplomové práce, a dále samozřejmě zaměření na sovy, které vyžadovalo specifickou rešerši v oblasti aplikace jednotlivých pramenů práva ve vztahu k této skupině ptáků.

Hodnocení práce: Práci není jednoduché jednoznačně hodnotit. Na jednu stranu je z ní zřejmý autorův upřímný zájem o pojednávání téma a snaha o jeho komplexní přiblížení čtenáři, na druhou stranu však působí poněkud „neupraveným“ dojemem, a to jak po stránce formální, tak obsahové. Vyjádřím se postupně ke struktuře, formální stránce a obsahu práce.

Autor pro svou práci zvolil velmi jednoduchou strukturu založenou na rozdělení výkladu do hlavních částí dle úrovní právní úpravy (mezinárodní, unijní, národní) a v jejich rámci na dělení dle pramenů práva. Pouze na národní úrovni volí jiný přístup, když výklad rozděluje dle předmětů ochrany (druhá a územní ochrana), i v rámci tohoto dělení je však část podkapitol označena názvy právních předpisů. Tuto strukturu výkladu nepovažuji u diplomových prací obecně a u zvoleného tématu zvláště za šťastnou. Autora nutí k popisnosti a povrchnosti, výklad navíc není provázan a částečně se opakuje, neboť související prameny práva upravující totožný nástroj ochrany (typicky např. Úmluva CITES – nařízení CITES – zákon č. 100/2004 Sb., o obchodování s ohroženými druhy) jsou pojednány na různých

místech práce. Struktura současně nijak nereflektuje zaměření práce na sovy – úplně stejná by mohla být v podstatě pro jakékoliv volně žijící živočichy. Přitom autorovi se nabízela řada jiných možností, jak téma pojmut, napadá mě například struktura vycházející ze zdrojů ohrožení sov, které autor uvádí na str. 12-16.

Co se týká formální stránky práce, upozorňuji na poměrně velké množství drobných jazykových (pravopisných, gramatických, stylistických) chyb (absence shody adjektiva se substantivem či přísudku s podmětem, chybějící slova, chyby v interpunkci), které mohly být bezpochyby odstraněny pečlivější závěrečnou korekturou textu. Autor vědecky poctivě a formálně správně odkazuje na použité zdroje, drobnou poznámku směřuji pouze k opakovaným odkazům na tytéž zdroje, u nichž je ve vědecké práci vhodnější používat zkrácené odkazy pomocí výrazů „tamtéž“ či podobných, obzvláště následují-li bezprostředně po sobě. Z hlediska práce s odbornou literaturou též doporučuji vždy odkazovat na primární zdroj, je-li k dispozici, nikoliv na jeho reprodukci ve zdroji sekundárním (viz odkaz na výčet memorand porozumění přijatých v rámci Úmluvy o ochraně stěhovavých druhů volně žijících živočichů formou přímé citace z odborné literatury z roku 2016 na str. 24; vhodnější by bylo odkázat přímo na pravidelně aktualizovanou část webových stránek úmluvy).

Z hlediska obsahu se vyjádřím nejdříve obecně a dále upozorním na několik konkrétních věcných chyb, resp. nepřesností. Slabinou práce z obecného pohledu je dle mého názoru zejména již zmíněná šíře, s níž autor ke zpracování tématu přistupuje a která ho při absenci specifické „soví“ právní úpravy nutí pojednat prakticky o všech pramenech a nástrojích právní úpravy ochrany přírody. Autor se poctivě snaží u všech pramenů uvést jejich relevanci pro sovy, na omezeném prostoru diplomové práce však jeho výklad nutně zůstává povrchní. Autor navíc plýtvá prostorem na výklad okrajových témat či notorií, které pro čtenáře nejsou nijak objevené a s ochranou sov nijak přímo nesouvisí; příkladem jsou zmínka o Evropské úmluvě o ochraně zvířat při mezinárodní přepravě (str. 19), která rozhodně nepatří mezi „nejdůležitější úmluvy pro ochranu sov v evropském prostoru“, popis Osmého akčního programu pro životní prostředí (str. 58-60) či výklad obecných charakteristik unijního práva (str. 40-41) a vývoje unijního práva životního prostředí (str. 42-47). Dvěma specifickým nástrojem mezinárodního a unijního práva zaměřeným na dravce a sovy (Memorandu porozumění o ochraně stěhovavých dravců a sov Afriky a Eurasie, resp. prováděcí unijní strategii) věnuje autor naproti tomu dohromady pouhé cca dvě stránky práce.

V části čtvrté, věnované ochraně sov v národních právech Evropy, měl autor na analýzu relevantních právních ustanovení více prostoru a u české právní úpravy tak do určité míry i činí. Zajímavý je například výklad věnovaný kolizím obecné ochrany ptáků a zvláštní druhové ochrany dle zák. č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny (ZOPK), resp. ZOPK a zák. č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proto týrání (tomuto tématu bezpochyby mohla být věnována samostatná podkapitola). Se zájmem jsme si přečetla i exkurz do slovenské a francouzské právní úpravy. Za dobře zpracovaný považuji též závěr práce, byť některé informace v něm uvedené mohly dle mého názoru být zahrnuty již v její stati (např. část výkladu věnovaná ptačím oblastem na str. 103-104).

Kromě výše uvedených obecných připomínek upozorňuji konkrétně na následující:

- Výstupem konference v Rio de Janeiro v roce 1992 nebyl Kjótský protokol, jak autor tvrdí na str. 18, ale Rámcová úmluva OSN o změně klimatu.
- Nepřesné je tvrzení na str. 22, že výjimka ze zákazu mezinárodního obchodu pro druhy uvedené v příloze I CITES může být udělena, jestliže vědecký orgán daného státu osvědčí, že převoz neohrozí přežití druhu. Ve skutečnosti je tato podmínka pouze jednou se souboru kumulativních podmínek, které musí být splněny pro obchod s exempláři druhů z přílohy I, z nichž nejvýznamnější je skutečnost, že exemplář nesmí být používán primárně pro komerční účely.
- Nejasné je tvrzení na str. 26, že po „přijetí úmluvy [o ochraně evropské fauny a flóry] do unijního práva se stávají výhrady obsoletními“, které bezprostředně následuje po informaci, že

Gruzie uplatnila výhradu vůči ochraně výřečka malého. Není zřejmé, jak implementace úmluvy v unijním právu ovlivňuje gruzínskou výhradu.

- Na str. 54 autor uvádí, že dle směrnice 92/43/EHS je „každý členský stát povinen vymezit 4 lokality jako zvláštní oblasti ochrany“. Není to pravda, příslušné ustanovení (čl. 3 odst. 2) uvádí, že každý členský stát vymezí „v souladu s článkem 4 lokality jako zvláštní oblasti ochrany“. Číslovka 4 odkazuje na článek, v němž je upraven proces vymezování lokalit soustavy Natura 2000, nikoliv na počet lokalit, jež by měl členský stát vymezit.
- Není pravdou, jak autor uvádí na str. 65, že zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, souhrnně upravuje ochranu životního prostředí.
- Na str. 67 autor nepřesně uvádí, že dodržování pravidel týkajících se volně žijících ptáků vymáhají kromě orgánů ochrany přírody též „lesní stráž“ (o lesní strážci hovoří autor též na str. 73, v obou případech má patrně na mysli stráž přírody).
- Na str. 69 autor nepřesně uvádí, že zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, „absolutně zakazuje odchyt a chov, drezúru, a domestikaci zvířat z volné přírody“.
- Na str. 77-78 autor stručně popisuje zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, přičemž uvádí, že ochrany sov se kromě tzv. lovu na výrovku týkají i jiné zakázané způsoby lovu, které dále příkladmo uvádí. Vůbec se však nezabývá stěžejní otázkou, zda sovy vůbec jsou ve smyslu zákona zvěří, resp. zvířeti, kterou lze obhospodařovat lovem.

Byť mám k práci řadu výhrad, což je ostatně úkolem oponenta, považuji ji celkově za dobrou, jen možná předčasně odevzdanou.

Doporučení k obhajobě a návrh klasifikace: S ohledem na výše uvedené konstatuji, že předložená práce splňuje požadavky kladené na diplomové práce na Právnické fakultě UK, a doporučuji ji k ústní obhajobě s navrženým klasifikačním stupněm **velmi dobře**.

Témata k zodpovězení při obhajobě:

1. Relevance zák. č. 449/2001 Sb., o myslivosti, pro ochranu sov.
2. Podmínky chovu sov v lidské péči, včetně způsobů jejich získání z volné přírody.

V Ústí nad Labem dne 17. června 2023

.....
JUDr. Karolina Žáková, Ph.D.
oponentka diplomové práce